

SHULE YA MASENO

102/3- KISWAHILI — KARATASI YA TATU

MWIGO WA MASENO

Muda: Saa 2 ½

FASIHI

JINA NAMBARI YA MTAHINIWA.....

SAHIHI

TAREHE

MAAGIZO

- a) Andika jina lako na nambari ya utahini katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- b) Jibu maswali manne pekee.
- c) Swali la kwanza ni la lazima.
- d) Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu zilizobaki ;
yaani, Tamthilia, Hadithi Fupi, Riwaya na Ushairi.
- e) Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.
- f) Majibu yote lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili
- g) Karatasi ina kurasa 5 zilizopigwa chapa
- h) Watahiniwa wahakikishe kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa

Kwa matumizi ya Mtahini Pekee.

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
	Jumla	

SEHEMU YA A : FASIHI SIMULIZI (ALAMA 20)

SWALI LA LAZIMA

1. a) Fafanua sifa za nyimbo za watoto. (alama 5)
b) Eleza maana ya; (alama 5)
 - i. Vitanza ndimi
 - ii. Tarihi
 - iii. Vivugo
 - iv. Matambiko
 - v. Maapizo
- c) Jadili mifano mitano ya ngomezi za kisasa. (alama 5)
- d) Eleza tofauti kati ya vitendawili na methali. (Alama 5)

SEHEMU YA TAMTHILIA (ALAMA 20)

2. ‘ Wanaishia kuwa makabeji kwa kudungana sumu ya nyoka.’
 - a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
 - b) Eleza sifa za msemaji wa maneno haya. (alama 4)
 - c) Thibitisha jinsi mwandishi wa tamthilia alivyofaulu kutumia mtindo wa kinaya. (al 8)
 - d) Eleza changamoto zinazoikumba elimu. (alama 4)

AU

3. a) Tamthilia ya Kigogo ni taswira halisi ya matatizo yanayokumba mataifa mengi barani Afrika.Thibitisha. (alama 10)
b) Huku ukitoa mifano, angazia nafasi chanya alizopewa mwanamke katika Tamthilia ya Kigogo. (alama 10)

SEHEMU C:HADITHI FUPI (ALAMA 20)

Alifa Chokocho (Tulipokutana Tena)

4. “Ile haikuwa ziara ya muda mfupi ... palikuwa jahanamu kwangu.”
 - a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
 - b) Eleza sababu iliyomfanya mzungumzaji kuenda katika “ziara”. (alama 2)

- c) Kwa kutolea hoja zozote kumi na nne, fafanua vile mzungumzaji alipitia “jahanamu”. (alama 14)

SEHEMU YA D : USHAIRI (ALAMA 20)

Jibu swali la 5 au 6

5. SIPENDI KUCHEKA

Pana jambo nanatukiya, kwangu hilo ni muhali

Kitenda naona haya, kujishusha yangu hali

Sipendi unipe hidaya, sipendi kutenda hili

Sipendi mimi kucheka

Sipendi mimi kucheka , kuchekea mawa

Sipendi ya dhihaka, kwangu nyemi hiwi

Sipendi kwa hakika, mwovu kistawika

Halafuye nikacheka!

Maskini akiteswa

Yatima akinyanyaswa

Mnyonge naye akinyonywa

Sipendi hata ikiwa

Unazo nguvu najuwa

Ni hili sitatekezwa

Mbona lakini nicheke, kwayo furaha?

Na wewe ukajiweke, uli na siha

Na yatima pweke, wa anahaha?

Amenyimwa haki yake, hanayo raha!

Na moyo wangu ucheke, kwa ha! ha! ha!

Kucheka kwa kuchewa mimi katu sitacheka.

- a) Hili ni shairi la aina gani? Thibitisha jibu lako kwa kutaja mifano miwili. (alama 3)

- b) Kwa nini mshairi hataki kucheka. (alama 3)

- c) Eleza umbo la ubeti wa tatu wa shairi hili. (alama 4)
- d) Tambua nafsineni katika shairi hili. (alama 2)
- e) Tambua toni ya shairi hili. (alama 1)
- f) Dhihirisha matumizi ya uhuru ufuatao katika shairi hili. (alama 2)
- i. Tabdila
 - ii. Kuboronga sarufi
- g) Andika ubeti wa pili kwa lugha ya nathari. (alama 3)
- h) Eleza maana ya misamiati ifuatayo kama ilivyotumika katika shairi hili. (alama 2)
- i. Hidaya
 - ii. Nyemi

6. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

Naingia ukumbini, nyote kuwakariria,
Ushairi niwapeni, hoja nitawaachia,
Mnipe masikioni, shike nachoeleza,
Taifa sio taifa, pasi kuwa maadili.

Naanza kwa uzalendo, nchi yetu tuipende
Yadhihirishe matendo, nchi yetu tuipende,
Wa kila mtu mwendo, usije kawa mpinde,
Taifa sio taifa, pasi kuwa maadili.

Linda demokrasia, uongozi tushiriki,
Haki kujielezea, wachotaka na hutaki,
Changu naweza tetea, demokrasia haki,
Taifa sio taifa, pasi kuwa maadili.

Tuwe na uadilifu, twache tamaa na hongo,
Tusiwe na udhaifu, wa kuwa watu waongo,
Tukomeshe uhalifu, kisha tuache maringo,
Taifa sio taifa, pasi kuwa na maadili,

Ubinafsi si adili, ila ni kusaidia,
Ukiwa nayo mali, asiye nacho patia,
Kama mtu mswahili, ubinafsi mtu achia,
Taifa sio taifa , pasi kuwa na maadili.

Na inavyoelezea,katiba ni kielezi,
Tutii kwa mazoea, hadi kijacho kizazi,
Kwa hayo nitamwachia, hiyo ya ziada kazi,
Taifa sio taifa, pasi kuwa maadili.

- a) Eleza mambo yoyote manne ambayo mshairi anashauri taifa lifanye ili kuwa na maadili. (alama 4)
- b) Eleza mtindo wowote ule uliotumika katika shairi hili. (alama 2)
- c) Ainisha shairi hili kwa kuzingatia vigezo vifuatavyo: (alama2)
 - i. Mpangilio wa vina
 - ii. Vipande katika mshororo.
- d) Bainisha nafsi neni katika shairi hili. (alama 2)
- e) Eleza toni ya shairi hili. (Alama 2)
- f) Eleza umuhimu wa aina mbili za uhuru wa kishairi zilizotumiwa katika ubeti wa nne. (alama 4)
- g) Andika ubeti wa pili kwa lugha tutumbi. (alama 4)

SEHEMU YA E: RIWAYA: CHOZI LA HERI (alama 20)

7. ‘Tawala Wahafidhina tawala, Mwanzi wetu tawala.... ‘

- a) Eleza muktadha wa dondoo hili . (alama 4)
- b) Ni mbinu gani imetumika hapa. (alama 2)
- c) Eleza makosa saba ya maneno haya. (alama 14)

AU

- 8. a) Jadili dhana ya **Chozi** katika riwaya ya Chozi laHeri. (alama 10)
- b) Riwaya ya Chozi la Heri imejaa aina mbalimbali za migogoro. Jadili. (alama 10)